

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟ

Το πλήρες κείμενο της έκθεσης του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομών, με δικές μας επσημόνες, έχει ως εξής:

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΟΜΩΝ

5 Ιουλίου 1989

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΧΕΙ ΕΙΣΕΛΘΕΙ σε μια περίοδο αποσταθεροποίησης, που αν δεν ελεγχθεί εγκαίρως, μπορεί να οδηγήσει σε απρόβλεπτες εξελίξεις. Η τάση του πληθωρισμού εμφανίζει στοιχεία αναζωπύρωσης, λόγω των σημαντικών αποκλίσεων που σημειώνονται στην εισοδηματική πολιτική και της παράλληλης διευρύνσης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το καθαρό έλλειμμα του δημοσίου τομέα, που ήταν υποεκτιμημένο κατά την υψώση του προϋπολογισμού στη Βουλή κατά 2-3 μονάδες του ΑΕΠ, περίπου, εκτιμάται ότι ακόμη και με την υιοθέτηση περιοριστικών μέτρων μετά τις επόμενες εκλογές, θα διαμορφωθεί σε υψηλότερο επίπεδο από εκείνο του 1985.

Γι' αυτό οι προοπτικές στο μέτωπο του πληθωρισμού δεν είναι καθόλου καλές, όταν μάλιστα ληφθεί υπόψη και η επίδραση των πληθωριστικών προσδοκιών, που είναι πολύ εύκολο να αναζωπυρωθούν στη σημερινή πολιτική συγκυρία, λόγω της αβεβαιότητας που προκαλεί η προοπτική διαδοχικών εκλογικών αναμετρήσεων.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, ΤΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ εξωτερικών συναλλαγών εμφανίζει σημεία κόπωσης, όσον αφορά τις εισροές κεφαλαίων και πόρων που επηρεάζονται από τις διαφορές επιτοκίων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το τελευταίο δεκάμηνο τα επιτόκια στο εξωτερικό αυξάνονται συνεχώς, ενώ στην Ελλάδα, αντίθετα, ακολουθούσαν πτωτική τάση μέχρι πρόσφατα όταν τα επιτόκια των εντόκων γραμματίων του δημοσίου αυξήθηκαν κατά μισή μονάδα.

ΠΑΡΕΝΟΗΤΙΚΑ, θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο ρόλος του υπουργείου Οικονομικών στην άσκηση νομισματικής πολιτικής μέσω του καθορισμού των επιτοκίων των εντόκων γραμματίων του δημοσίου θα πρέπει να περιοριστεί έτσι ώστε να ενισχυθεί η απόδοση της νομισματικής πολιτικής και να επιτευχθεί ο αποτελεσματικότερος συντονισμός της οικονομικής πολιτικής. Η συμπύκνωση της διαφοράς ελληνικών και ξένων επιτοκίων που παρατηρείται, μπορεί να οδηγήσει όχι μόνο σε φυγή κεφαλαίων και αποθάρρυνση εισροών από το εξωτερικό, αλλά και σε αδυναμία να διατεθούν τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου σε ιδιώτες με αποτέλεσμα τη στρόφιξη της συσσωρευμένης ρευστότητας στην αγορά κατοικιών και στις εισαγωγές, με απρόβλεπτες συνέπειες στον πληθωρισμό και στο ισοζύγιο πληρωμών. Εξάλλου, στον πραγματικό τομέα της οικονομίας, οι προοπτικές για ενδυνάμωση της αναπτυξιακής διαδικασίας δεν είναι σαφείς.

Υπάρχει, σήμερα, μια υπερθέρμανση της οικονομίας, που με δεδομένη την παραγωγική διάρθρωση θα οδηγήσει αργά ή γρήγορα σε πληθωριστικά φαινόμενα, που επιτείνει η αβεβαιότητα και ο κίνδυνος πολιτικής αστάθειας.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΧΕΙ ΕΙΣΕΛΘΕΙ σε μια κρίσιμη περίοδο, χωρίς να αποκλείεται το ενδεχόμενο μιας σταδιακής επιδείνωσης των μακροοικονομικών δεικτών. Αυτό, σε μεγάλο βαθμό, καθορίζεται με τις προσδοκίες του κοινού και της αγοράς, σε σχέση με τις πολιτικές εξελίξεις.

● Από τη μια μεριά δεν αναμένεται καμιά σημαντική πρωτοβουλία της οικονομικής πολιτικής, μέχρι τις επόμενες εκλογές.

● Από την άλλη μεριά, το κλίμα παροχών που επικράτησε κατά την προεκλογική περίοδο των εκλογών της 18ης Ιουνίου προκάλεσε καθοριστικές στρεβλώσεις στη δημοσιονομική και εισοδηματική πολιτική και επέδρασε αρνητικά στις προσδοκίες, όσον αφορά την κατάσταση που κληρονομήσει η νέα κυβέρνηση και τα περιοριστικά μέτρα τα οποία θα πρέπει, πιθανόν, να υιοθετήσει μόλις το επιτρέψουν οι πολιτικές συνθήκες.

Είναι βασικό, λοιπόν, να περάσει στην αγορά το μήνυμα ότι η οικονομική πολιτική, που θα εφαρμοσθεί μετά τις επόμενες εκλογές, δεν θα περιλαμβάνει απόπειρα υποτίμησης της δραχμής, ενώ η νομισματική πολιτική των πραγματικών επιτοκίων θα συνεχισθεί και θα ενδυναμωθεί. Διαφορετικά, μπορεί να γίνουν μάρτυρες των ίδιων φαινομένων που επικράτησαν το 1985. Οι αρνητικές προσδοκίες μπορούν από μόνες τους να προκαλέσουν επιδείνωση στα οικονομικά μέγεθη και να κάνουν, έτσι, επιτακτικότερη την προσφυγή σε περιοριστικά μέτρα.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ διαφέρει, όμως, από αυτή του '85.

● Πρώτον, το 1989 έρχεται μετά από δυο χρόνια πολιτικής λιτότητας και ένα χρόνο ουσιαστικής ανάκαμψης των ιδιωτικών επενδύσεων και

● δεύτερον, ορισμένα βασικά και καθοριστικά οικονομικά μέγεθη έχουν, σαφώς, βελτιωθεί αν και η βελτίωση τους δεν έχει ακόμη αποκτήσει μονιμότερο χαρακτήρα.

Παρόλο που η οικονομία έχει, λοιπόν, σήμερα μεγαλύτερη αντοχή να απορροφήσει την προεκλογική οικονομική αναστάτωση, η αντικειμενική αδυναμία

Ζητείται συναίνεση για... «σκληνιά» μέτρα

άσκησης, μετεκλογικά, μιας κατάλληλης οικονομικής πολιτικής, περιορίζει τη δυνατότητα αντιστάθμισης της ζημιάς που προκλήθηκε προεκλογικά.

ΔΕΔΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΤΡΙΜΗΝΗΣ διάρκειας της παρούσας κυβέρνησης, είναι επιτακτική η συνετή διαχείριση της οικονομίας στο διάστημα αυτό, ώστε μετά τις εκλογές να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες όχι μόνο για την αποκατάσταση των μακροοικονομικών ισορροπιών, αλλά και για την επιτάχυνση της διαδικασίας αναπροσαρμογής της οικονομίας στο διαρθρωτικό επίπεδο. Απαιτείται η υιοθέτηση μιας στρατηγικής μακροοικονομικών και διαρθρωτικών αλλαγών, που να εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο εκσυγχρονισμού της κοινωνίας και της οικονομίας μας, ώστε να συγκλίνουμε, σταδιακά, προς τις επιδόσεις των άλλων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το 1992 προσφέρει ιδανική ευκαιρία μεθόδευσης μιας τέτοιας στρατηγικής, διότι τα περιοριστικά μέτρα που απαιτούνται, θα υιοθετηθούν ευκολότερα, αν συνδυασθούν με την ευρύτερη προσπάθεια που κάνει η χώρα, για να συμμετάσχει στη διαδικασία της ευρωπαϊκής εννοποίησης.

ΕΔΩ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΕΙ ότι, σε κοινοτικούς κύκλους, η χώρα μας αποτελεί αντικείμενο προβληματισμού, καθώς οι αποκλίσεις των μακροοικονομικών μας επιδόσεων από τις κοινοτικές, όχι μόνο είναι μεγάλες, αλλά τείνουν να διαιωνίζονται χωρίς προοπτική καλύτερης. Η Κοινότητα βαδίζει στο δρόμο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η οποία στη μεταβατική περίοδο προϋποθέτει τη συγκλίση και το συντονισμό της μακροοικονομικής πολιτικής των κρατών - μελών. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο οι μεγάλες μακροοικονομικές ανισορροπίες που παρατηρούνται στην Ελλάδα, μας θέτουν de facto στο περιθώριο των διαδικασιών της Ενωμένης Ευρώπης. Η συμμετοχή της χώρας μας στο συναλλαγματικό μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος σήμερα και στις διεργασίες για την υιοθέτηση ενός κοινού ευρωπαϊκού νομισματικού, αμύνη, είναι εξ' αντικειμένου αδύνατη, εάν δεν μειώσουμε, πρώτα, τη διαφορά πληθωρισμού που μας χωρίζει από το μέσο κοινοτικό όρο.

ΑΥΤΟ ΠΡΟΫΠΟΘΕΤΕΙ την υιοθέτηση ενός προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης, που να συνεκτιμούνται από την κατάλληλη νομισματική και συναλλαγματική πολιτική. Αυτή η προϋπόθεση, όμως, δεν έχει την έννοια της χρονικής διαδοχής. Το πρόγραμμα δημοσιονομικής εξυγίανσης θα είχε μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας και η αποπληθωριστική διαδικασία θα είχε μεγαλύτερη αξιοπιστία, εάν υπήρχε ταυτόχρονη συναλλαγματική ιεραρχία μέσα από τη συμμετοχή της δραχμής στο συναλλαγματικό μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ).

Εκτιμάται ότι η πλήρης συμμετοχή της δραχμής στο ΕΝΣ είναι ο ισχυρότερος κατάλυτης που μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για αποτελεσματική αναπροσαρμογή της οικονομίας, δεδομένης της αντικειμενικής αδυναμίας επίτευξης κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης, σε ένα πρόγραμμα αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας.

ΓΙ' ΑΥΤΟ, ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ Εθνικής Οικονομίας πρέπει, άμεσα, στο τρίμηνο που μεσολαβεί μέχρι τις επόμενες εκλογές, να προχωρήσει στην επεξεργασία ενός τέτοιου προγράμματος, παρόλη την αβεβαιότητα που επικρατεί, όσον αφορά την τελική διαμόρφωση των μακροοικονομικών μεγεθών το 1989. Ο στόχος, σε πρώτη φάση, θα μπορούσε να είναι η σταθεροποίηση του λόγου δημοσίου χρέους προς ακαθάριστο εγχώριο προϊόν μέσα σε πέντε, το πολύ, χρόνια. Αυτό, όμως, δεν πρόκειται να λύσει το πρόβλημα, διότι ο λόγος αυτός σταθεροποιείται γύρω στο 100% του ΑΕΠ, ενώ παράλληλα διατηρεί το ύψος των καθαρών ελλειμμάτων σε επίπεδα τέτοια, που εξακολουθούν να δημιουργούν πληθωριστικές πιέσεις, ασυμβίβαστες με τις κοινοτικές επιδόσεις. Η προσπάθεια περιορισμού των ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα, πρέπει να είναι εντατική μέχρι το 1993, τουλάχιστον, και να συνεχισθεί από και πέρα, όσο το απαιτούν οι συνθήκες.

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΑΥΤΑ η κυβέρνηση θα πρέπει να κάνει σε π ο λ ι τ ι κ ό ε π ι π ε δ ο τις αναγκαίες επιλογές. Η δημοσιονομική εξυγίανση δεν είναι παρά η άλλη όψη του νομισματικού εκσυγχρονισμού. Ο εκσυγχρονισμός απαιτεί όχι μόνο αλλαγή στη δομή της κοινωνίας, αλλά και ευρμητική αντιμετώπιση των πιθανών αντιδράσεων στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού των διαφόρων κοινωνικών ομάδων και συμφερόντων, που θα θεωρήσουν ότι θιγόνται.

Εάν αυτές οι επιλογές δεν θεθούν ξεκάθαρα, τότε δεν είναι δυνατόν να αλλάξει πορεία η οικονομία μας και θα εξακολουθήσει, δυστυχώς, να παραταίει στο περιθώριο της ευρωπαϊκής οικονομίας, με απρόβλεπτες συνέπειες για την εθνική μας υπόσταση.

ΤΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ έχουν καταστεί, τα τελευταία χρόνια, αυτοτροφοδοτούμενα. Αυτό συμβαίνει, διότι υφίστανται την επίδραση ενός φαύλου κύκλου, όπου τα μεγαλύτερα ελλείμματα προκαλούν αύξηση των πληρωμών για τόκους όχι μόνο επειδή αυξάνεται το δημόσιο χρέος, αλλά επίσης επειδή ο καθαρός δημόσιος δανεισμός συνάπτει με όλο και μεγαλύτερα επιτόκια.

ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ με τη σειρά τους, λόγω του πληθωρισμού που διατηρείται σε υψηλά επίπεδα, λόγω της διόγκωσης των ελλειμμάτων. Τα υψηλά επιτόκια προκαλούν, με τη σειρά τους, νέα αύξηση στις πληρωμές τόκων, άρα υψηλότερο έλλειμμα κ.ο.κ. Η κατάσταση αυτή εγκυμονεί κινδύνους για το μέλλον, εάν δεν γίνει εγκαίρως κάποια παρέμβαση. Εάν δεν ληφθούν μέτρα, τότε οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημοσίου τομέα υπολογίζονται να ανέλθουν το 1985 σε 34% του ΑΕΠ, περίπου, με τις πληρωμές τόκων να απορροφούν 29 μονάδες του ΑΕΠ. Παράλληλα, το δημόσιο χρέος θα ανέλθει σε 122% του ΑΕΠ.

Σαν αποτέλεσμα της διόγκωσης των ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα, ο πληθωρισμός εκτιμάται ότι θα ανέλθει σταδιακά από τα σημερινά επίπεδα σε 28%, περίπου, το 1995. Η πρόβλεψη αυτή είναι στατική, υπό την έννοια ότι προϋποθέτει ότι τα πραγματικά επιτόκια θα παραμείνουν στο επίπεδο του 3% ετησίως και ότι δεν θα σημειωθούν απότομες μεταβολές των προσδοκιών που, θα πρέπει να σημειωθεί, είναι αρκετά πιθανές σε μια περίοδο αύξησης των πληθωριστικών πιέσεων.

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΜΠΟΡΕΙ να συγκρατηθεί και σε χαμηλότερα επίπεδα, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι τα πραγματικά επιτόκια θα ανέρθουν σημαντικά, πράγμα που θα οδηγήσει σε εκτόπιση ιδιωτικών επενδύσεων και άνοδο της ανεργίας. Εν γένει, η κατάσταση που σκιαγραφείται πιο πάνω, δεν μπορεί να διατηρηθεί μεσοπρόθεσμα και είναι ανάγκη να ληφθούν μέτρα. Η ανάγκη αυτή γίνεται ακόμη επιτακτικότερη, εάν ληφθεί υπόψη ότι το σενάριο που περιγράφηκε πιο πάνω, είναι συντηρητικό, υπό την έννοια ότι προϋποθέτει ότι το καθαρό έλλειμμα του δημοσίου τομέα δεν θα υπερβεί το 1989 το 17% του ΑΕΠ. Αυτό με τη σειρά του προϋποθέτει τη λήψη περιοριστικών μέτρων μέχρι το τέλος του χρόνου, ικανών να αντισταθμίσουν τη βλάβη που προκλήθηκε προεκλογικά με την πολιτική παροχών που ακολουθήθηκε και που θα έχει σαν αποτέλεσμα να προσθέσει 3, περίπου, μονάδες του ΑΕΠ στο έλλειμμα, εάν δεν αντιστραφεί. Εάν, τελικά, το έλλειμμα διαμορφωθεί γύρω στο 20% του ΑΕΠ, τότε η κατάσταση θα γίνει επικίνδυνη, χωρίς να μπορεί κανείς να προβλέψει το μέγεθος και τη χρονική επίπτωση των συνεπειών τέτοιων παρεκλίσεων.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΚΛΙΣΕΩΝ που θα παρατηρηθούν το 1989, η κυβέρνηση θα πρέπει να είναι έτοιμη να εφαρμόσει ένα μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δημοσιονομικής εξυγίανσης. Γι' αυτό σταθεροποιείται το δημόσιο χρέος στο επίπεδο του 80% του ΑΕΠ, επίπεδο που είναι συνεπές με την επιδιωκόμενη αποκλιμάκωση του πληθωρισμού προς τον κοινοτικό μέσο όρο, θα απαιτηθεί η εξάλειψη του πρωτογενούς ελλείμματος (δηλ. του ελλείμματος χωρίς τις πληρωμές τόκων) που υπολογίζεται σε 5-6% σήμερα και η εμφάνιση ενός πρωτογενούς πλεονάσματος μέχρι το 1995 ίσου με 9% του ΑΕΠ. Δηλαδή, το πρωτογενές έλλειμμα θα πρέπει να μειώνεται στα επόμενα έξι χρόνια κατά 2,5 μονάδες του ΑΕΠ περίπου ετησίως. Σε τιμές 1989, αυτό σημαίνει εξεύρεση πόρων 240 δις. δρχ. περίπου, σε σταθερά βάση.

Μια τέτοια προσπάθεια εκτιμάται ότι θα έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση των καθαρών δανειακών αναγκών του δημοσίου τομέα σε 6% του ΑΕΠ περίπου και τη μείωση του πληθωρισμού σε 7% περίπου το 1995.

Για να επιτευχθεί η προσαρμογή που απαιτείται, θα πρέπει να ληφθούν μια σειρά από νέες πρωτοβουλίες, με στόχο την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών της χώρας. Είναι απολύτως απαραίτητο τα υπουργεία Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας να θεθούν κάτω από την αποτελεσματική εποπτεία ενός συντονιστικού μηχανισμού, τουλάχιστον για εκείνες τις λειτουργίες τους που είναι καθοριστικές για να πετύχει το πρόγραμμα δημοσιονομικής εξυγίανσης, όχι μόνο στο σχεδιασμό, αλλά κύρια στην εφαρμογή του.

ΤΑ ΜΕΤΩΠΑ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ θα πρέπει η κυβέρνηση να συγκεντρώσει τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια είναι τα ακόλουθα:

ΝΩΝ ΛΕΕΙ: «ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού

Οι προϋπολογισμοί των υπουργείων θα πρέπει να αφεαφρόντα σε ποσοτικά μέγεθη και όχι μόνο σε αξίες. Η τακτική τού να αυξάνονται οι δαπάνες χοντρικά κατά το ονομαστικό ΑΕΠ είναι διαχρονικά αναποτελεσματική, διότι δεν παρακολουθείται η εξέλιξη του όγκου και των τιμών των δαπανών που γίνονται. Το όλο σύστημα κρατικών προμήθειών θα πρέπει να αναθεωρηθεί.

Προτείνεται να γίνει μια επανεξιολόγηση της κοινωνικής σκοπιμότητας των επιδοτήσεων που χορηγούνται και που ανέρχονται γύρω στο 2% του ΑΕΠ περίπου. Οι επιδοτήσεις εξαγωγών θα μηδενισθούν μέχρι το 1991 λόγω ΕΟΚ. Οι επιδοτήσεις επιτοκίων θα πρέπει να περικοπούν στο μισό με παράλληλη εξέταση της σκοπιμότητας όσων διατηρηθούν. Οι επιδοτήσεις στη γεωργία (εθνικοί πόροι) θα πρέπει να μειωθούν σημαντικά με κατάργηση της επιδότησης λιπασμάτων και εξάλειψη όλων των παράνομων επιδοτήσεων. Έτσι, ο γεωργικός τομέας θα απολαμβάνει μόνο των επιδοτήσεων της ΕΟΚ που είναι αρκετά μεγάλες.

Προτείνεται να επανεξετασθεί η σκοπιμότητα των επιχορηγήσεων πέραν από αυτές που καλύπτουν τα έλλειμματα των ασφαλιστικών οργανισμών. Πρακτικά αυτό σημαίνει αύξηση των τιμολογίων των ΔΕΚΟ. Μείωση των επιχορηγήσεων προς αποδέκτες (κοινωνικές οργανώσεις, αθλητικά σωματεία, επαγγελματικές ενώσεις κ.λπ.) αμφιβόλου κοινωνικής σκοπιμότητας. Η κρατική επιχορήγηση θα πρέπει να καθορισθεί σε ποσοστό τον ίδιον πόρον των αποδεκτών. Στο θέμα της υγείας απαιτούνται γενναίες λύσεις. Τα Νοσοκομεία θα πρέπει να λειτουργήσουν σαν οικονομικές μονάδες και να χρεώνουν τους χρήστες που μπορούν να πληρώσουν για τις υπηρεσίες που λαμβάνουν. Μέσω ενός οικονομικού αποτελεσματικού και βιώσιμου ασφαλιστικού συστήματος στον τομέα της υγείας και μέσω ενός συστήματος, εγγυημένου από το κράτος χαμηλότοκων δανείων στον τομέα της παιδείας, οι χρήστες αυτών των υπηρεσιών θα έχουν την ικανότητα να αντεπεξέλθουν στη σχετική οικονομική επιβάρυνση ενώ παράλληλα θα γίνουν ορθολογικοί καταναλωτές με αποτέλεσμα τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Προτείνεται, τέλος, η εκλογίκευση της απασχόλησης και η ορθολογικοποίηση των μισθολογικών προσαρμογών. Οι καθαρές προσλήψεις στο δημόσιο τομέα θα πρέπει να είναι μηδενικές τα επόμενα έξι χρόνια ενώ παράλληλα θα πρέπει να γίνει ανακαταμερισμός των ήδη απασχολούμενων με κατάλληλα κίνητρα για να καλυφθούν υπάρχουσες και νέες ανάγκες σε προσωπικό. Παράλληλα, ένα μέρος της μισθολογικής αναπροσαρμογής του εργαζόμενου θα πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση του προϊστάμενου του, ο οποίος θα υποχρεούται να διαμοιράζει ένα συγκεκριμένο ποσοστό της αύξησης των μισθών των υπαλλήλων του ανάλογα με την επίδοσή του κάθε υπαλλήλου.

2. Έσοδα τακτικού προϋπολογισμού

Προτείνεται η αναδιοργάνωση του Υπουργείου Οικονομικών έτσι ώστε να επιτευχθεί: η εντατικοποίηση των προσφορών ελεγχών, η βελτίωση της αποδοτικότητας του ελεγκτικού προσωπικού και της οργάνωσης των ελεγκτικών διαδικασιών, η μετατροπή της ΥΠΕΑΑ σε οικονομική αστυνομία και η δημιουργία μηχανογραφικού κέντρου φοροφυλάδων, η διοικητική σύνδεση των υπηρεσιών ελέγχου των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικών αρχών, η λειτουργία ελεγκτικών κέντρων και η δημιουργία ελεγκτικού σώματος και, τέλος, η πλήρης μηχανογράφηση των εφοριών και η δημιουργία μηχανογραφικών κέντρων επεξεργασίας στοιχείων.

Προτείνεται η σταδιακή εφαρμογή της χρήσης των επιταγών και του πλαστικού χρήματος στις συναλλαγές. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν αρχισια να γίνεται ευρεία χρήση επιταγών και πλαστικού χρήματος από τους καταναλωτές. Μια καλή αρχή μπορεί να γίνει από τη γενικευμένη και υποχρεωτική πληρωμή των μισθών με επιταγές από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα με παράλληλη προώθηση από τις τράπεζες των επιταγών και του πλαστικού χρήματος. Παράλληλα όλοι οι λογαριασμοί νερού, ηλεκτρικού, τηλεφώνου κ.λπ. να εξοφλούνται και με επιταγές, πράγμα που σημαίνει ότι ο καταναλωτής θα πρέπει να διευκολύνεται στην πληρωμή με επιταγές, με την αποστολή ειδικού φακέλου μαζί με το λογαριασμό με τον οποίο να μπορεί να ταχυδρομεί την επιταγή.

Προτείνεται όπως καθιερωθεί υποχρεωτικά η ανακοίνωση στις φορολογικές αρχές κάθε πληρωμής που γίνεται από επιχειρήσεις για αμοιβή ελεύθερων επαγγελματιών, και η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση όλων των δαπανών για πληρωμές προς ελεύθερους επαγγελματίες. Επίσης, προτείνεται η υποχρεωτική τήρηση βιβλίων για όλους τους μη μισθωτούς.

Προτείνεται η επιβολή φόρου επιτηδεύματος με βάση την αντικειμενική αξία του χώρου εργασίας που χρησιμοποιείται από τον επιτηδευτή.

Προτείνεται η φορολόγηση του εισοδήματος από τόκους των καταθέσεων και άλλων τοποθετησών με ένα σύστημα αυτόματης ανακίνησης από τις τράπεζες στις φορολογικές αρχές του ποσού των τόκων που πληρώνεται ετησίως στον κάθε καταθέτη. Το εσόδημα από τόκους θα προστίθεται στα λοιπά εισοδήματα και θα φορολογείται με την υπάρχουσα προοδευτική κλίμακα.

Αυτό το μέτρο απαιτεί την άρση της απορρήτου. Το σύστημα αυτό εφαρμόζεται από πολλές χώρες-μέλη της ΕΟΚ.

Προτείνεται η εισαγωγή ενός φόρου ακινήτων με βάση την αντικειμενική αξία του ακινήτου. Ο φόρος αυτός δεν θα πρέπει να αποδίδει λιγότερα από 15 χιλιάδες δρχ. κατά μέσο όρο κατά ακίνητο.

Προτείνεται η αύξηση της φορολογίας καυσίμων, καπνού και οινόπνευματών στα επίπεδα που διαμορφώνονται με την υπό συζήτηση Κοινοτική οδηγία για την εναρμοσύνη της έμμεσης φορολογίας.

Προτείνεται η αποτελεσματική φορολόγηση του εισοδήματος των μεγαλοεργατών από αγροτικές καλλιέργειες με βάση την αντικειμενική αξία της αγροτικής παραγωγής, η οποία θα εκτιμάται από τις τοπικές φορολογικές αρχές. Παράλληλα, οι γεωργικοί συνεταιρισμοί, οι κρατικοί παρεμβατικοί οργανισμοί και η Αγροτική Τράπεζα που παρεμβαίνει να ανακινούν αυτομάτως στις τοπικές φορολογικές αρχές όλες τις συναλλαγές των μεγαλοεργατών και κυρίως, αυτές που αφορούν επιδοτήσεις.

3. Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Ε.)

Προτείνεται ο επαναπροσανατολισμός των προτεραιοτήτων του προγράμματος ώστε να επιτευχθεί η ορθολογική αξιοποίηση των διαφόρων επενδυτικών προγραμμάτων. Τα νομαρχιακά προγράμματα θα πρέπει να επανεξετασθούν προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής της τοπικής χρηματοδότησης. Το Π.Δ.Ε. θα πρέπει να παύσει να χρηματοδοτεί διαχειριστικά ελλείμματα κυρίως προβληματικών επιχειρήσεων αλλά και τα επενδυτικά προγράμματα ορισμένων ελλειμματικών δημοσίων επιχειρήσεων χωρίς προοπτική.

4. Δημόσιες Επιχειρήσεις

Πρέπει να βελτιωθεί η αποδοτικότητα των επιχειρήσεων (και των πλεονασματικών και των ελλειμματικών) μέσω της υιοθέτησης προγραμματικών συμφωνιών. Οι συμφωνίες αυτές θα επικεντρώνονται στην επίτευξη ορισμένων στόχων κατά επιχείρηση, με αντάλλαγμα της συναινετικής κυβέρνησης για αύξηση των τιμολογίων και τη χορήγηση επιχορηγήσεων. Οι προγραμματικές αυτές συμφωνίες δεν αφορούν τους κοινωνικούς προϋπολογισμούς των επιχειρήσεων αυτών, το κόστος των οποίων πρέπει να καλύπτεται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η εξειδίκευση μέτρων κατά επιχείρηση έχει ήδη δρομολογηθεί από την Γ.Γ. ΔΕΚΟ.

5. Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης

Προτείνεται ο διαχωρισμός του τομέα της υγείας από αυτόν της σύνταξης και των άλλων κοινωνικών παροχών. Όλοι οι τομείς θα πρέπει να λειτουργούν όπως λειτουργούν οι ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες για τους νεοεισρχόμενους στο σύστημα. Για τους ήδη υπάρχοντες ασφαλισμένους θα πρέπει να προβλεφτεί μια σταδιακή ενσωμάτωσή τους στο νέο σύστημα με τον προϋπολογισμό να καλύπτει το σχετικό κόστος. Θα πρέπει να εξετασθούν εναλλακτικές μορφές οργάνωσης ορισμένων δραστηριοτήτων κυρίως στον τομέα της υγείας. Ο τομέας υγείας του ΙΚΑ θα πρέπει να λειτουργεί σε συνθήκες ανταγωνισμού με ιδιωτικούς οργανισμούς παροχής των ίδιων υπηρεσιών έτσι ώστε αφενός να προαφύρειται μεγαλύτερη επίσηση των καταναλωτή και αφετέρου να υπάρξει κάποιο κίνητρο για τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Το σημερινό σύστημα δύο ταχυτήτων με τους εύπορους που έχουν τη δυνατότητα επιλογής γιατρού και περιθαλψής στο εξωτερικό και τους χαμηλόμισθους που περιορίζονται στην περιθαλψή που προσφέρει

το ΙΚΑ, είναι απαράδεκτο. Και δεν διορθώνεται χωρίς κίνητρα προς όλες τις κατευθύνσεις. Τα νοσοκομεία πρέπει να αποκτήσουν οικονομική αυτονομία και να λειτουργούν σε συμβιωτική σχέση με τους ασφαλιστικούς οργανισμούς υγείας μέσα από ένα ορθολογικό σύστημα εισφορών και παροχών.

ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ την ήδη ασφαλισμένων προτείνονται τέλος τα ακόλουθα μέτρα κατά ταμείο. Όσον αφορά το ΙΚΑ, προτείνεται:

Ατάργηση αναπηρίας 33%, την εναρμόιση προϋποθέσεων σύνταξης αναπηρίας-θανάτου, τη θέσπιση ενιαίου ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση μεταξύ ανδρών και γυναικών, την εκλογίκευση της συνταξιοδότησης χήρας κ.α.

Βο καθορισμός κατώτατης σύνταξης στο ύψος των 22 ημερομισθίων ανειδίκευτου εργάτη, όσος δηλαδή είναι ο μέσος όρος απασχόλησης των εν ενεργεία ασφαλισμένων, σε συνδυασμό με πάγωμα του «προνομιού» ποσού της κατώτατης σύνταξης (δηλ. το πέραν των οργανικών διατάξεων) με βάση τον αριθμό των ημερομισθίων και την υποχρέωση του ασφαλισμένου να εξαγοράζει τον προηγούμενο χρόνο με το επιπλέον ασφαλιστήριο. Απαιτείται επίσης η αύξηση του ασφαλιστρου για τους ήδη υπαχόμενους στην κατηγορία αυτή.

Αλλαγή του συστήματος που διέπει την παγωγή εργαζόμενων στην κατηγορία των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων με την απόφαση για υπαγωγή στην αποκλειστική αρμοδιότητα Συμβουλίου Εμπειρογνομών και την υποχρέωση του ασφαλισμένου να εξαγοράζει τον προηγούμενο χρόνο με το επιπλέον ασφαλιστήριο. Απαιτείται επίσης η αύξηση του ασφαλιστρου για τους ήδη υπαχόμενους στην κατηγορία αυτή.

Αναπροσαρμογή σύνταξης προς την κατεύθυνση αποσύνδεσης των σύνταξεων από τους μισθούς. Ιδιαίτερα επισημαίνεται η σύνδεση της κατώτατης σύνταξης με το ημερομισθίο του ανειδίκευτου εργάτη και των σύνταξεων ορισμένων ασφαλιστικών οργανισμών με αποδοχές εν ενεργεία υπαλλήλων που περιλαμβάνουν πριμ παραγωγικότητας κ.λπ.

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ μισθωτών του ευρύτερου δημοσίου τομέα, προτείνεται:

η καθιέρωση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης για όλους τους μισθωτούς στα 65 χρόνια. Για τους ήδη υπηρετούντες ανάλογα με το χρόνο υπηρεσίας να ορισθεί το όριο ηλικίας στα 58 χρόνια με ελάχιστο όριο στα 53 χρόνια.

Βο καθορισμός της σύνταξης στο ύψος του βασικού μισθού συν το επίδομα χρόνου υπηρεσίας αναπροσαρμοζόμενα με την ΑΤΑ.

Τέλος, προτείνεται η θέσπιση ενός κοινωνικού πόρου (στον οποίο θα ενσωματωθούν όλοι οι υπάρχοντες κοινωνικοί πόροι) με στόχο τη μερική χρηματοδότηση των ελλειμματικών οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (κυρίως ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΝΑΤ). Παράλληλα προτείνεται η αύξηση των ασφαλιστρου που επιβαρύνουν τους μισθωτούς οι οποίοι και θα εξαπορούνται της καταβολής του κοινωνικού πόρου.

6. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ). Η αποκέντρωση για να γίνει πράξη πρέπει να βασίζεται στην οικονομική αυτοτέλεια και αυτοδυναμία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Ενδεικνύεται λοιπόν, η ενθάρρυνση της ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας και η προώθηση της επιβολής και συλλογής φόρων από τους ΟΤΑ. Στα πλαίσια της δημοσιονομικής αποκέντρωσης, οι περιφέρειες θα πρέπει να αναλάβουν όλο και περισσότερες αρμοδιότητες που θα χρηματοδοτούνται από τοπικούς και εθνικούς πόρους. Παραδειγματός χάρη, το σύστημα των δημοσίων σχολείων μπορεί να το διαχειρίζεται η περιφέρεια.

ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΑΥΤΑ δεν είναι εξαντλητικά. Είναι όμως υποδηλωτικά του είδους των αποφάσεων που απαιτούνται για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα. Παρ' όλο που μέτρα τέτοιου είδους είναι προφανές ότι θα έχουν βραχυχρόνια τουλάχιστον υψηλό πολιτικό κόστος, πρέπει να είναι σαφές ότι η διατήρηση της σημερινής κατάστασης οδηγεί με βεβαιότητα σε αδιέξοδα με ακόμα υψηλότερο κόστος.

Αυτό που απαιτείται στη φάση αυτή, είναι να γίνει καταρχή συνειδητό το μέγεθος του προβλήματος και να συνεχισθεί η επεξεργασία του πακέτου των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης με στόχο την υλοποίηση του μόνιμου του επιτεύχουν οι συνθήκες. Πρέπει πάντως να είναι έτοιμο όσο το δυνατό συντομότερα για τη εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου προγράμματος είναι το μέγεθος επιχείρημα σε όσους (ΕΟΚ, ΑΝΤ, Ξένες Τράπεζες) έχουν ήδη αρχίσει να εκδηλώνουν ανησυχίες για τη δημοσιονομική μας κατάσταση και την εξέλιξη των ελλειμμάτων και του δημοσίου χρέους.

ΑΝ ΔΕΝ ΕΙΧΑΜΕ ΗΔΗ ΔΗΛΩΣΕΙ την πρόθεσή μας να εφαρμόσουμε ένα τέτοιο πρόγραμμα, θα είχαμε ήδη σοβαρό πρόβλημα απόλυτα εμπιστοσύνης με όλες τις σχετικές συνέπειες. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή ενός προγράμματος εξυγίανσης τέτοιου μεγέθους προϋποθέτει τη μέγιστη δυνατή κοινωνική και πολιτική συναίνεση άνευ της οποίας κάθε σχετική προσπάθεια θα έχει περιορισμένη αποτελεσματικότητα και θα κινδυνεύει να αντιστραφεί.